משניות מבוארות

מסֶכֶת סֻכָּה פרק ה

כ"ב כסלו

והריעו תרועה ותקעו משום שמחה (תוס׳), **בכל יום מקיפין כהנים את המזבח** בערבה **פעם אחת, ואומרים, אנא ה׳ הושיעה נא. אנא ה׳ הושיעה נא. רבי יהודה אומר, אני והו במנערים, אנא ה׳, והם שני שמות מע״ב שמות. הושיעה נא** ופירוש כיון שהו׳ אתנו בצרה, כדפרוש (תהלים צא. טז) עמו אנכי בצרה, **אחת, ואומרים, אנא ה׳ הושיעה נא, אנא ה׳ הצליחה נא. רבי יהודה אומר, אני והו הושיעה נא. ואותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. בשעת פיטירתן** מן המזבח **מה הן אומרים, יפי לך מזבח, יפי לך מזבח. יפי לך מזבח, שאתה מכפר עליהם. רבי אליעזר אומר, לי-ה אנו מודים ולך, מזבח אנו משבחים שאתה מכפר עליהם. לי-ה ולך, מזבח.**

ז) כמעשהו כקיום מצות ערבה ביום שביעי **כך היו מביאין** ומניחין **ואותו היום** יום חבוט **חריות** נקרא **יום חבוט** ע״ל **ד) אחר שהיו מקיפין** לזכר **המזבח** ע״ל **ה) הגדולים מיד התינוקות** ע״ל **ו) שומטין את הלולביהן ואוכלין** אם **אתרוגיהן** ואין בדבר משום **גזל** מדבריהם, כיון שנקנו כו מחמת שמחה. ויש מקרושים, מיד אחר סיום מצות לולב, **התינוקות שומטין** ולולביהן מידם, **ומניחין** אותם **ואוכלין אתרוגיהם,** שלא הוקצו אתרוגי הקטנים למצוה גמורה, אבל אתרוגים של הגדולים הוקצו לכמצוה, **ואסורין** כל היום. **ח) הגדלי השמחה שלמי שמחה** נוהג **שמונה כיצד, מלמד שחיב אדם בהלל באמירת הלל של חג, כשאר כל ימות החג. מעת סכה שבעה כיצד, גמר מלאכות** ביום **השביעי** לא **יתיר לסוקרה,** שמא **יקרצה** לישון, **או יזדמן** לו עוד **סעדה. אבל מורידו** הוא **מנפה את הבלים** ורק **מן זמן המשקה** קטנה (ריטב״א) **ולמעלה, מפני כבוד שהיא מאירה מאור שלם חג המצות שקמיצים לחג. ט) נסוך המים כיצד היתה צולחית של זהב מחזקת שלשת לגים** שהם כקפות שבסבכים, רביעית ההין לבבל וכו׳ **היה ממלא מן** מעין **השלוח** הסמוך לירושלים, דכתיב (ישעיה יב. ג) שאבתם מים בשלוח ממעיני הישועה. **הגיעו לשער המים** שבעזרה, שהיה נקרא כן על שם שמקבלים בו המים. **תקעו** תקיעה **והריעו** תרועה **ותקעו** לשמחה, דכתיב (שם). ושאבתם מים בשלוח. **שחר עלה** נאמר **המים בכבש** שהוא לדרום המזבח **ופנה לשמאלו,** לקרן מערבית דרומית. **שני ספלים** אחד לנסוך היין ואחד לנסוך המים **של כסף היו שם.** ומחברים בסיד למזבח **רבי יהודה אומר, של סיד היו, אלא שהיו**

פרק ה א החליל חמשה ושששה. זהו החליל של בית השואבה, שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. אמרו, כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו: **ב** במוצאי יום טוב הראשון של חג, ירדו לעזרת נשים, ומתקנין שם תקון גדול. המורות של זהב היו שם, וארבעה ספלים של זהב בראשיהן ארבעה קולמוס לכל אחד ואחד,

ארבעה ילדים מפרחי כהנה מבחורים שהתחיל שער זקנם לפרח **ובידיהם כדים של שמן של מאה ועשרים לג. ג) מבלאי מכנסי** מכנסיהן וארבעים הישנים **מהן היו מפקיעין** קורעין לעשות הפתילות **ובהן היו מדליקין** המנורות **בחצר בית השואבה ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור שלם** מתוך שהיה הר הבית בגובה והמנורות בגובהים, וכותל מזרח שעל גבו עזרת נשים נמוכה והמנורות עולות למעלה המנה. **ד) חסידים ואנשי מעשה יראשי ישיבות, והזקנים היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור שבידיהן ואומרים לפניהם דברי שירות ותשבחות. חסידים ואנשי מעשה** אמרו אשרי ילדותינו שלא בישׁתה זקנותינו, ובעלי תשובה אמרו אשרי מאיעבר שכפרה על ילדותינו, ואלו ואלו אמרו אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב ויחמל לו. **והלוים נגנו בכנורות ובנבלים ובמצלתים** שהם מני כלי שיר **בחצאצרות ובכלי שיר בלא מספר** מיוחד. ועמדו **על חמש עשרה מעלות הירודות מעזרת ישראל לעזרת נשים, כנגד חמשה עשר המעלות שבתהלים שלקח** עשו חמש עשרה מעלות **שעליהם לוים עומדים בכלי שיר ואומרים שירה בשמחת בית השואבה ועמדו שני כהנים בשער העליון שהוא שער נקור שירדו מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושני כהנים בשער המזרח** קדמה תקיעה **ותרועה ותקעו** סמן שילכו לשאיבת המים **הגיעו** הכהנים **למעלה עשירית** (אבעיא בגמרא, אי עשירית מלמעלה **או** מלמעלה) **ותקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין מעמד** ריבוי בתקיעה **המאחרונה עד שמגיעין לשער היוצא מזרח. הגיעו לשער היוצא** מזרח, **הסכו** פניהן **למערב, ואמרו אבותינו בזה** אבותינו **הזה בבית** ראשון, **היו אחוריהם אל היכל ו׳ ופניהם קדמה, והמה משתחוים קדמה לשמש** (יחזקאל ח. טז) **וגאנו ליה ד׳ עיניהו. ד׳ יהודה אומר, היו שונין ואומרין, אנו ליה. משתחוים** ומודים על העבר **וליה עינינו** מיחלות שתושיענו להבא. **ה) איזו פתחון** בכל יום **מעשרים ואחת תקיעות במקדש, ואין מסוסין** אפילו בחגים, יותר **על שלשים ותשע תקיעות** (חוץ מעבר פסח שהל בשבת שהיו יותר תקיעות, ולא חשיב להו, דלא הוי שכיח בכל שנה), ומפרש המתנא. **בכל יום חול היו שם עשרים ואחת תקיעות במקדש, שלש לפתיחת שערים** של מקדש, **תקיעה** תרועה **תקיעה** הלוים **ותשע לתמיד של שחר** בשיר בשיר כשהיו מנסכין יין על המזבח דכתיב (שם) ושאבתם מים בשלוח. **ותשע לתמיד של בין הערבים, ותשע לנסוך המים** ונסוך היין **ואחד לנסוך המים של כסף היו שם.** ומחברים בסיד למזבח **רבי יהודה אומר, של סיד היו, אלא שהיו**

כ"ב כסלו

מסֶכֶת סֻכָּה פרק ה

משניות מבוארות

בין הערבים תמיד של שחר 12 + 9 = 21 **ובמוספין** שבראש חודש, ושבת ויום טוב, **היו מוסיפין עוד תשע** לשל מוספין הרי שלושים, 21 + 9 = 30 **ואפלו הם** כמה נסכים אין תוקעין רק תשע **ובערב שבת היו מוסיפין עוד שש** תקיעות **שלש להבטיל העם** מלאכה תקיעה א׳, לבשל מלאכה שבת שבעה, שניה, **והיו** תרועה לבעול הנשים, שלישית, **הדליקו** את הנר, ושוהה כדי צלית דג קטן. **ושלש להדליק** בין קדש **לחל** להודיע שקידש היום המפרש בבמסכת שבת (דף ל״ח) 21 + 6 + 2 = 27 **ערב שבת שבתוך החג** הסכות **היו שם ארבעים ושמונה. שלש לפתיחת שערים** של בית המקדש, בכבל ה׳ **שלש שעיגמדתי** לשאיבת המים, **לשער העליון** כדאמרן לעיל, **ושלש** כשהגיעו **לשער התחתון** כדאמרן. הגיעו לעזרה תקעו, **ושלש למולי המים** כדאמרן, הגיעו לשער המים עם המים, תקעו **והריעו** ותקעו, **וזהו** תנא קמא **תקעו** בעמלה לעשירית **ושלש על גבי המזבח** קשושקופין את הערבה כפרך ד׳ משנה ה׳, **תשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים, ותשע לנסוך המים, שלש להבטיל את העם** מן המלאכה, **ושלש להבדיל בין קדש לחל** 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 9 + 9 + 9 = 3 עשרים ואחד מעשרות הרים מן הכהנים שהיו מקריבים כל אחת מהן שבוע, ותוזרין לתחלה, ובקרבנות החג כלם עלו לרגל, והיו משתחוים בקרבנות החג, דאלו התמיד היה בכל יום. **1) ומן טוב הראשון של חג** הסכות **היו שם שלשה עשר פרים ואילים שנים** (במדבר כט. יג). פרים בני בקר שלשה עשר. **ושעיר אחד שכל משמרת** הקריבה אחד מהן 24 - 16 = 8 **נשתיירו שם ארבעה עשר כבשים לשמונה משמרות שעדיין לא הקריבו ביום הראשון שנים משמרות** מקריבין **כל משמרת שנים** מהכבשים **השאר שנים שנתמעטו** מקריבין **אחד אחד. בשני שנתמעטו בפרים, והקריבו שנים עשר פרים חמשה מקריבין שנים ושאר אחד. בשלישי שנתמעטו והקריבו אחד עשר פרים ארבעה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. ברביעי, הקריבו עשרה פרים שלשה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בחמישי, הקריבו שנים עשר פרים שנים מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בששי, שהקריבו שמונה פרים אחד מקריב שנים, והשאר אחד אחד. בשביעי, (שהוא שלמונה רבה) הקריבו שבעה פרים, והיה כ״ד קרבנות, היו כלן שוין שקל אחת מהמשמרות מקריב קרבן אחד, בשמיני עצרת שהקריבו שלמונה אחת מפני עצמו, על הקרבנות שהקריבו ביום ראשון, כל הכל עשר קרבנות, פר אחד שאין אחד ושעיר ושבעה כבשים, **חזרו לפיס** הקרבנות, מי שזוכה בהן **בבנגלים** והפיס מפרש במסכת תמיד פרק ו׳ משנה ג), וכל מי שהקריב **פרים** הימים, **לא יקריב לחמר, אלא** כבשים **וחזרין חלילה** בעגול, שמי שהקריב כבשים אתמול הקריב היום פרים, בר״ש ״הארץ הסדר שהיו עושין.

ואין מסוסין אפילו בחגים, יותר **על שלשים ותשע תקיעות** (חוץ מעבר פסח שהל בשבת שהיו יותר תקיעות, ולא חשיב להו, דלא הוי שכיח בכל שנה), ומפרש המתנא. **בכל יום חול היו שם עשרים ואחת תקיעות במקדש, שלש לפתיחת שערים** של מקדש, **תקיעה** תרועה **תקיעה** הלוים **ותשע לתמיד של שחר** בשיר בשיר כשהיו מנסכין יין על המזבח דכתיב (שם) ושאבתם מים בשלוח. **שחר עלה** נאמר **המים בכבש** שהוא לדרום המזבח **ופנה לשמאלו,** לקרן מערבית דרומית. **שני ספלים** אחד לנסוך היין ואחד לנסוך המים **של כסף היו שם.** ומחברים בסיד למזבח **רבי יהודה אומר, של סיד היו, אלא שהיו**